СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXI. | Число 25. | Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 30. січня, 1923. | VOL. XXXI. | No. 25. | Jersey City, N. J., Tuesday, January 30, 1923. | THREE CENTS

ЗА ДВА ТИЖНІ

КІНЧИТЬСЯ ЗБІРКА НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ!

Українські громади: Візьміться сейчас до діла, щоб виконати сей народній обовязок, який на Вас полягає!

Поспішіться, аби до 12-ого лютого с. р. довершити 30,000-ний Фонд!

ДЕБАТА НАД ЗАНЯТТЄМ РУРЩИНИ В СЕНАТІ

ВАШІНҐТОН, 27. січня. — Майже цілу годину займався нині сенат справою заняття Рурщини Францією. В дебаті виявилися так оборонці, як і противники французької політики.

Найбільше обороняв Францію пенсилвенійський сенатор Рід, котрий говорив, що Америка ще не забула, що Франція та Бельґія були її военними союзниками, а Німеччина її ворогом. На його думку, Злучені Держави в найгіршому для Франції разі повинні держатися невтрально. Він зображав Німеччину як завадіяку, котрий своїм брутальним поведенєм хоче добитися неналежних йому уступств.

Сенатор Овен заповів теж довшу промову в сій справі, але не могучи зявитися на наради, вислав сенаторам на писмі свою промову, в якій заявляєся проти „інвазії Німеччини Францією". Дебата, після всякої правдоподібности, буде ще відновлена.

УРЯД НЕ ХОЧЕ ДОПУСТИТИ ДО ЗЛУКИ ВЕЛИКИХ СТАЛЕВИХ ПІДПРИЄМСТВ

ВАШІНҐТОН, 27. січня. — Федеральна торговельна комісія внесла до суду спротив проти злуки цілого ряду великих сталевих підприємств в одно, як се плянували директори Бетлегем Стіл Ко.

Спротив опирається на тім, що нове підприємство булоби монополем, себто зібралоби в свої руки заряд цілим промислом та знищилоби свобідну торговельну конкуренцію (суперництво).

СКАНДАЛ ПРОВІДНИКА ПРОГИБІЦІЙНОЇ АҐІТАЦІЇ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 27. січня. — В стейтовій леґіслятурі збирається подати внесенне на урядове слідство в справі піднесених публично закидів проти Андерсона, голови нюйорської стейтової „Антисалюнової Ліґи", котра є передусім відвічальна за заведенне в Америці прогибіції.

Андерсонови закинено, що він вживав свого становища в Лізі для приватної наживи, примушуючи підлеглих собі урядників організації віддавати собі певну частину побраних ними винадгород.

Андерсон покищо відмовився предложити нюйорському стейтовому прокураторови книги свого уряду.

ҐРЕЦІЯ ПРОСИТЬ О ДОПОМОГУ

ВАШІНҐТОН, 27. січня. — Ґрецьке посольство оголосило нині заклик полковника Плястіраса, голови ґрецького революційного комітету, в котрому говориться, що Ґреція власними силами не може удержувати всіх збігців з Малої Азії та мусить просити Америку о допомогу.

ПРОЦЕС ПРОТИ КУ-КЛАКС-КЛЕНА

НЮ ОРЛІНС, Луизіяна, 28. січня. — Завтра приїзджає сюди стейтовий генеральний прокуратор, щоби зібрати в коротці вислід судових переслухань проти Ку-Клакс-Клена та предложити його великій лаві присяжних суддів.

Рівночасно агенти департаменту судівництва ще далі ведуть слідство в справі злочинної діяльности Ку-Клакс-Клена.

КУ-КЛАКС-КЛЕН ГРОЗИТЬ МЕЙОРОВИ

БОСТОН, Месечузетс, 28. січня. — Бостонський мейор Керлі, котрий недавно публично осудив Ку-Клакс-Клена, дістав від сеї організації погрозу пімсти. Погроза каже, що члени орґанізації пімстяться не лише на мейорі, але й на його дітях.

Мейор іздав погрозу своїм поліційним властям.

ДЕПОРТУЮТЬ ВТІКАЧІВ З ТУРЕЧЧИНИ

НЮ ЙОРК, 28. січня. — В суботу сполудня депортовано з Елис Айленд назад до Европи 51 втікача з Туреччини, які домагалися в Америці права азилю (захисту) на тій основі, що вони втекли з рідного краю перед релігійними переслідуваннями.

Сих втікачів задержано на Елис Айленд ще давнійше, але їх не відсилано назад тому, бо в конґресі появилося внесенне, аби вірменських втікачів з Туреччини допустити без огляду на число, в якому вони приходять. Коли однак конґрес не хотів ухвалити сього предложення, іміґраційні власти рішили сейчас іміґратів відіслати.

Всіх втікачів відставлять назад до Константинополя.

НОВІ ВОЄННІ ВІДКРИТТЯ

ВАШІНҐТОН, 28. січня. — Знатоки оружжа при американській армії придумали від скінчення війни нові поправки при ріжних частях зорuження армії. Декотрі з них будуть певно мати велике значінне для будучої війни, як приміром куля для машинового кріса, яка летить о 1,400 ярдів дальше як кулі з машинових крісів досі, а котра робить машиновий кріс о цілу одну третину сильнійшим оружем.

СКЛАДАЄ ВИНУ НА ЕВРОПУ

Гербер Гувер, міністер торговлі в кабінеті Гардинґа, розбираючи економічне становище Злучених Держав в своїй промові на річній конференції „національного товариства піску та шутру", заявив, що одинокою перешкодою Америки в її зусиллях до добробуту є економічне замішанне в Европі.

Він висказався з великою надією на поправу економічних умов умов в Злучених Державах, звертаючи увагу на поправу кредитових умов, зменченне безробітт та більшу згідливість межи робітниками та підприємцями.

ЛІҐА ПРОТИ „ДАЙ МЕНІ"

В Синсинаті, Огайо, основано так звану „Антай-Гимні Ліґ", себто „лігу проти Дай-мені" котра має на ціли боротися проти малих драч, таких як данки „напиво" в готелях та ресторанціях, театрах, тощо; милостині старцям і жебракам; безупинні попрошайки зі сторони жени; вічне прошенне цигар, зиченне книжок, парасоль, наряддя, начиння, і т. д. сусідам, товаришам, співчленам клюбів, урядникам товариств, і т. д.

Щодо домагань жінок до своїх мужів, товариство заявляється за постійною згодою межи подругами щодо видатків мужа на жінку; лишень в той спосіб, як каже товариство, може муж охоронитися перед безупинними та непоміркованими домаганнями жінки до мужа.

Межи точками програми товариства є також точка, котра домагається зменчення домагань дівчат супроти своїх кавалерів, — домагань брати їх до театрів, на забави, танці, купувати дарунки, возити автами, і т. д. На думку основателі сього оригінального товариства, домагання дівчат до кавалерів є справді обурюючі.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР В БРАЗИЛІЇ

В місті Прудентополіс, в провінції Парана, в Бразилії, отворив лікарський офіс перший український лікар в Бразилії, др Іван Лех.

Він родився в Прудентополіс, де ходив до місцевої української народньої школи.

Ґімназію покінчив в Сан Павльо, а університет в Куритибі. Докторський диплом одержав 19. грудня, 1922. Тепер має він 24 роки.

СПЕЦІЯЛІСТ ВІД ЯЄЦЬ

У Варшаві шукають за якимсь польським поручником Качановским, котрий подав себе за Карпіньского і представляючися за представника „Союзу горішношлеських повстанців" виманив в заступника одної англійської фірми 12 міліонів марок, обіцюючи зараз доставити вагон яєць. Поручник втік з грішми, не журячися про яйці.

УКРАЇНЦІ, ПАМЯТАЙТЕ НА НАРОДНІЙ ПОДАТОК!

Від народнього податку залежить доля нашої вітчини.

Від народнього податку залежить побідна боротьба проти відвічного ворога.

Від народнього податку залежить наше Правительство, наші школи, наші інваліди, наші студенти і все, що серцю нашому дороге.

Нема часу надумуватись. Нема часу відкладати на пізнійше, але треба сейчас податок присилати до каси „Обєднання".

Гроші сейчас по зібранню посилати на адресу:

OBYEDNANYE
Room 608, 136-8 S. 4th Street,
Philadelphia, Pa.

СПОРТ І ШОВІНІЗМ

Як далеко може дійти засліплення й навіть у розважних та зимнокрових спортовців, свідчить факт, що польський спортовий союз розважав поважно справу бойкоту чеських спортовців. Товчком до сього є не те, що Чехи перевисшають Поляків на полі спорту, а справа Яворини. Певне чеські спортовці не дуже то будуть сльози лити, що не можуть зміритнся з так лицарським противником. Тільки, що буде на всесловянських змаганнях, які відбудуться у Варшаві?

АҐІТАЦІЯ ЗА ЗБІЛЬШЕННЄМ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ

ВАШІНҐТОН, 28. січня.—Генерал Першинґ, голова американського ґенерального штабу, виступив публично з домаганнем визначення більших сум на будованнє воздушної фльоти та охоронних средств проти неї, бо на його думку будуча війна буде полягати на нападі берегів з воздуха.

З огляду на те, що аероплян, як доказали проби, може затопити з воздуха всякий корабель, будованнє водних суден не є вже такою конечностю як будова воздушних машин.

НОВИЙ ЗНАТОК ДУХІВ

В однім нюйорськім театрі говорив в неділю др. Вейл Овен, священик англійської церкви, що приїхав недавно з Анґлії, аби голосити в Америці свою науку про духи. В своїм відчиті переконував своїх слухачів, яких була повна саля, що духи наповняють увесь простір довкола землі, що вони цікавляться життєм людий та мають на них великий вплив. Він оповідав, що знає се все від самих духів, котрі йому росповіли якто вони стукають, говорять людськими голосами, зявляються живим, живуть по домах і т. д. Пролеґент ручив, що в кождім домі в Ню Йорку (себто просто в кождім мешканню людини на землі) є такі духи.

СОЙМОВИЙ ПОСОЛ ПОКРАВ ЛОЖЕЧКИ

ЛЯЦЬКА ПОЛІТИЧНА МОРАЛЬНІСТЬ. — НЕБУВАЛИЙ СОЙМОВИЙ СКАНДАЛ.

БЕРЛІН, 13. січня. (Вл. кор. „Свободи"). — У Варшаві вчинився величезний соймовий скандал, незвичайний навіть для польських соймових звичаїв.

Ще в місяці листопаді було зауважено в соймі по равті, який відбувся в честь одкриття нового сойму, що бракує 120 срібних ложок, виделок і ножів. Шкоду обчислено на пів міліона польських марок. Початково гадали, що крадіж доконала прислуга. Але поліція вислідила, що срібло покрав бувший соймовий посол Юзеф Вальчак, який мав мандат од Холмщини. Посідає він маєток у вартости 190 міліонів мп.

Підчас ревізії поліція знайшла у Валчака 1 ніж і 10 чайних ложочок з числа покрадених, а на запитанне, звідки він їх взяв, Вальчак одповів, що купив їх у склепі. Не зважаючи на це, поліція арештувала файного посла й відпровадила його до вязниці у Варшаві. Справою тепер займається прокураторія.

Цікаво, що підчас останніх соймових виборів Вальчак також кандидував на посла, але перепав, бо Холмщина цим разом оддала свої голоси українським кандидатам. Але підчас попередніх виборів, коли українська людність ще не була зорганізована, Ляхам пощастило провести від Холмщини свого кандидата. І кого-ж вони протелн?!...

Пригода з „послом" Вальчаком — добра ілюстрація до ляцької політичної моральности. Коли не розбійник — то злодій, коли не злодій — то розбійник, абож те й друге заразом, — ось характеристика, яка пасує не до одного лиш Вальчака.

В МОСКВІ ПИШУТЬ ПРО НЕБЕЗПЕКУ РОСІЙСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ ВІЙНИ

МОСКВА, столиця Московщини, 25. січня. — Тутешня большевицька преса далі пише остороги перед небезпекою російсько-польської війни у випадку польської военної зачіпки проти Німеччини.

Большевицька урядова газета „Известия" пише, що совєтська Росія не позволить польським імперіялістам господарити у Східній Европі. З уваги на те Росія піде на поміч Німеччині, хотяй не симпатизує з теперішним німецьким правительством ані з новими военними течіями в Німеччині.

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ У ПАПИ РИМСЬКОГО

ПРАГА, столиця Чехословаччини, 25. січня. (Власна телеграма). — Галицький український митрополит граф Андрій Шептицький був дня 8-ого с. м. на авдієнції у папи римського Пія XI. Авдієнція тривала півтора години. На авдієнції митрополит обговорював головно справи української церкви в Галичині і в Америці, між іншим також справу іменовання греко-католицького епископа в Злучених Державах. Папа римський, як виявилось, добре поінформований про українські національні і церковні справи і ставиться прихильно до визвольних змагань українського народу. Греко-католицький епископ для Злучених Держав буде іменований в недалекому часі.

Митрополит Шептицький гадає остатися в Римі ще 2 до 4 місяці, а щойно весною або в літі вернутись до Львова.

Польських політиків в Европі вістка про гостину митрополита Шептицького у папи римського вельми занепокоїла, тим більше, що вони недавно заявляли в польській пресі, що папа римський його не прийме на авдієнції.

Рівночасно повідомляють, що митрополит Шептицький познакомився теж з римськими урядовими кругами, від яких дізнався, що теперішня влада Італії незвичайно інтересується українською справою і ставиться до неї дуже прихильно.

СТРАЙКИ НІМЕЦЬКИХ РОБІТНИКІВ ОБНЯЛИ ЦІЛУ РУРЩИНУ І РЕНЩИНУ

ПАРИЖ, 28. січня. — Тутешні часописі подають відомість, що страйки німецьких робітників розширилися з Рурщини до Ренщини, де також стались загальними.

САМОВОЛЯ ФРАНЦУСЬКИХ НАЇЗНИКІВ

ЕССЕН, Німеччина, 82. січня. — Французька окупаційна влада хоче управляти Рурщиною яко французько-бельгійською провінцією.

На місце страйкуючих німецьких робітників Французи хотять спровадити польських та інших заграничних страйколомів.

ФРАНЦІЯ КАЖЕ, ЩО НЕ ВИСИЛАЛА ДО НІМЕЧЧИНИ ЧОРНИХ АФРИКАНСЬКИХ ВІЙСК

ПАРИЖ, 27. січня. — Французьке міністерство заграничних справ видало урядову заяву, в якій каже, що до німецької углевої долини Рур Франція від початку наїзду аж до нині не вислала ані-одного чорного жовніра з Африки.

ЗОРГАНІЗОВАННЄ НІМЕЦЬКИХ ФАШІСТІВ

БЕРЛІН, 28. січня. — Нині створено в Мінхені, в Баварії, німецьку організацію фашістів на взорець італійської.

Зібрались тут делеґати на зїзд фашістів з цілої Німеччини. Зїзд відбувся під проводом Отта Гітлера. На зїзді основано національну соціялістичну партію, яка виразно заявилась проти републиканської влади в Німеччині.

Рівночасно відбулось в Мінхені богато віч, а потім похід улицями. Влада не мала сили заборонити сі демонстрації.

БРИТАНСЬКИЙ МІНІСТЕР ПРО АМЕРИКАНЦІВ

САВТЕМПТОН, Анґлія, 27. січня. — Сюди вернувся з Америки британський міністер скарбу, Стенлі Болдвин, котрий заявив, що справу сплати военної позички Америці не так легко полагодити як се може думають в Анґлії. В Анґлії може сю справу полагодити правительство і воно бере на себе одвічальність перед парляментом, а в Америці сю справу віддано Конґресови і правительство може тільки старатись її там перепертн. Тепер на ділі ся справа залежить від політичних керманичів в Конґресі.

Сеї справи, казав він далі, не розуміють в цілій Америці. Бо там лише на Сході думають так як в Західній Европі, а на Заході Американці думають по сільському, себто так, щоби продати збіже і худобу. Позатим політика і світ їх не обходить.

Вкінці івн сказав, що вірить, що до згоди прийде і Анґлія погодиться з Америкою щодо сплати сього довгу.

ЗНОВА ТИФ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ

БЕРЛІН, 15. січня. (Вл. кор. „Свободи"). — Матеріяльне зубожінне української людности й брак найменшої санітарної допомоги з боку польських властий довели до того, що у Східній Галичині знов став ширитись тиф. Пошесть лютує з особливою силою в гірських околицях. По деяких хатах вимерли цілі родини.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 4?? Montgomery. тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За зголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЛЬВІВСЬКА „СВОБОДА" ЗНОВА ТИЖНЕВИКОМ.

Недавно по забороні дневника „Діла" львівська „Свобода" зачала була виходити яко щоденник.

Але з початком сього року львівські Українці відновили дневник „Громадський Вістник", а „Свобода" з того часу виходить яко тижневик.

Слід пригадати, що львівське „Діло" від часу польського наїзду на нашу Галичину перебуло вже ізза ляцьких заборон отакі переміни:

1. — Діло.
2. — Українська Думка.
3. — Громадська Думка.
4. — Український Вістник.
5. — Громадський Вістник.
6. — Діло.
7. — Свобода.
8. — Громадський Вістник.

Безперечно, що й далі обі українські независимі ґазети щодня конфісковані і теж щоднини сподіваються нової заборони.

Американські і канадійські Українці при своїй помочі старому краєви повинні подумати також і про тамошню нашу независиму пресу, яка безупинно веде боротьбу з ворогом, хотяй постійно поносить великі втрати і шкоди.

ЧОТИРИ НАГЛІ СМЕРТИ НА ГОДИНУ.

Протягом одної години в ночи з пятниці на суботу донесено до двох поліційних стацій в Ню Йорку про чотири наглі смерти. В однім случаю, жінка, котра вибралася на купно по склепах, поховзнулася на леду, а відставлена до шпиталю померла на удар серця. В другім случаю мущина, на верха в силі віку, стоячи на двірци надземної зелізниці, з невідомої причини стратив притомність і покотився під поїзд. Там на людину впала вивіска крамниці, видно не цупко привязана, а там знов домівник нехотячи зачадився світляним ґазом.

Кожда з тих смертий питомо „американська". Ні одна з них неможлива на селі. Кожда з них се вислід звалення великої маси народа в один центр, в місто.

Що більше, ледво чи й одна з тих смертий була завинена. Ледво чи й одна з нещасних жертв могла своєю увагою відвернути нещасний случай, що коштував її найдорозчий скарб, життє.

Ґазети, що донесли про сі чотири случаї, замовчали про вік, маєток та про родину нещасних. Видно, що небіщики не мали великих маєтків, тому й на думку ґазетярських поклонників маєтків не було цікаво, кілько літ вони, яка родина лишилася по них, як заосмотрені діти, чи лишилися немічні вдови й сироти.

Тимчасом кождий нещасний случай се одна більше пригадка для кождого батька родини, для кождого мужа, словом, для кождого від чийого життя й праці залежить життє других осіб. Се пригадка подбати заосмотрити їх на случай, якби подібне нещастя случилося йому.

Кождий чоловік живе надією, що його випадок не стріне, — без такої надії ледво чи йому й хотілобся жити. Але кожда людина, маючи таку надію в серцю, повинна рівночасно заосмотрити свою рідню на всякий случай. Лишень тоді може бути справді спокійним.

Приступаймо й других приєднуймо до Українського Народного Союза, що забезпечує рідню на випадок нещасного случаю.

КОШТА АМЕРИКАНСЬКОЇ ІЗОЛЯЦІЇ.

Бувший илинойський губернатор Ловден критикує американський уряд за його заграничну політику. Ловден, котрого вже тепер вважають одним з найбільше правдоподібних републиканських кандидатів при слідуючих президіяльних виборах, осуджує острими словами передвсім політику відокремлення Америки від справ цілого світа, яку теперішний уряд у Вашінґтоні поклав в основу межидержавних відносин Злучених Держав.

Ловден виказує, що як Америка в найблизчій будучности не заверне зі сеї дороги, то вона потерпить необчислимі економічні втрати. Вона втратить наперед велику частину своєї заграничної торговлі. Ловден нараховує, що страта може досягнути одної пятої части американської кукурузи, одної третини пшениці та половини бавовни.

Очивидно, за сими втратами в торговлі мусять піти відповідні втрати в рільництві, бо ніхто не буде управляти рільничих рослин, на які нема збуту. Значить, засівний простір кукурузи, пшениці та бавовни зменчиться відповідно, а пустарі посунуться в глибину управної землі.

На скілько числа, подані Ловденом, не булиб правдиві, на всякий случай Американцям, заскорузлим в своїм добробуті, вони представляють образово, що Америка без решти світа не може так само обійтися, як решта світа не може обійтися без Америки. Коли один з републиканських провідників підносить боротьбу проти політики власної партії, то се знак, що Америка стоїть справді перед поважним заворотом в своїй межинародній політиці.

„ОДНОГОЛОСНО" СКАСУВАЛА МОСКВА „САМОСТІЙНІСТЬ" НАПАДЕНИХ РЕПУБЛИК.

З Москви, столиці Московщини, прийшло отсе звідомленє про тамошню важну подію з 30-го грудня, 1922.

Перше урочисте засіданнє зїзду советів Спілки Соціялістичних Радянських Република (С. С. С. Р., то є, Союза Соціялістіческіх Совєтскіх Республік) відбулось 30. грудня м. р. в томусамому складі що й 10-ий зїзд советів російської републики, з тою єдиною ріжницею, що делеґати советів союзних републик користувались на цьому зїзді однаковими правами з делеґатами Росії.

Зїзд одчинив найстарший віком член **ВЦІКА,** Смідович, який свою промову закінчив окликом на честь світової спілки советських републик.

Президію обрано майже в томусамому складі що й президія 10-ого зїзду. Головою вибрано Калініна, почесним головою Леніна.

На зїзді одноголосно ухвалено нову конституцію спілки советських републик. Параграф перший зазначує обсяг **спільної адміністрації,** зосередженої **в Москві, такими справами:** закордонна політика, судівництво про праці, освіта, народне здоровлє, міри й ваґа, статистика. „Параграф 26-ий предбачує вільне виступленнє із спілки кождої із союзних републик.

• • •

Про сю подію в українській пресі вже нераз писалось і ще нераз будеться писати, навіть як вона вже цілком стратить своє значіннє.

Бо се важна річ, як легко Москалі роздають нападеним републикам „самостійність", а потім таксамо легко її відбирають. „Одноголосно" все те діється. Комісари прочитали свій проєкт; „парлямент" (2,000 душ з Московщини і з нападених країв) підніс руки вгору (до сього їх привчила „чрезвичайка") і вже є ухвала. Вже всі републики злучені та обєднані з Московщиною.

Ухвалено за хвильку часу, що Україна, Білорусь, кавказькі републики, Сибір і т. д. перестають істнувати яко суверенні держави, а стають провінціями одної неділимої суверенної Московщини.

Ухвалено, що всі справи, які ще знаменували державну окремішність поодиноких нападених Московщиною републик, **віддається Москві.**

Царський, а тепер комісарський Кремль в Москві має усю владу у своїх руках, а ті републики, котрі три роки дурено, що вони далі ще републики, перестали істнувати яко републики. Вони тепер **московські губернії під наказами Кремлю.**

І все те принято мовчки, одноголосно, протягом одної хвилинки на зібранню 2,000 душ в Москві дня 30-ого грудня, 1922.

Ся вельми сумна подія в історії показує, яка „свобода" є в комісарії. Тих 2,000 душ — се бездушна товпа, котра боїться слівцем обізватись, або бодай руки не піднести. Се череда послушних рабів комісарських, котра знає тільки повинуватись багнетови і під багнетом працювати та „закони" ухвалювати.

І не диво. Були там самі Москалі, „вибрані" московськими штиками. З України, Білоруси, Кавказу, Сибірі, московська „червона армія" привезла **московських** послів, котрі мали рішати про долю тих не-московських нападених країв. Чи могли-ж вони інакше рішити?

На сміх і глум рішили ще, що кождий край, підчинений дня 30-ого грудня м. р. Москві, може добровільно виступити з тої московської спілки. Як се можливо, коли комісари з Москви насилають своїх **московських** комісарів на Україну і лише їх голос признають, а їх голос се-ж голос Москви, якого непремінно мусять слухати.

Отак пробує Москва поневолювати і при помочі своїх кайдан московщити нападені немосковські краї.

Але нападені не-московські краї, свідомі того, яким злодійським способом на них московські кайдани накладається, ніколи „одноголосної ухвали" з 30-ого грудня, 1922, не приймуть і не признають, але вважати се будуть за виповідженнє війни і будуть її поти продовжати, поки московські „одноголосні ухвали" у них не стратять усеї вартости.

Др. Володимир Сіменович.

В СПРАВІ НАШОЇ ДЕРЖАВНОСТИ.

(Докінченнє)

VI.

Ми в Шикаґо маємо комітет, котрий стало опрацьовує плян податку державного. Комітет наш стало збирається на засідання найменьше два рази на тиждень. Обдумує і приготовляє відповідні пляни до збірки. До цего часу ми урядили осьцо: Зібрати всі можливі адреси громадян міста Шикаґа й околиці. Всі адреси тих, що покупували бонди, парохіян всіх церков, товариств і т. д.

Після тих адрес поділити місто на округи.

Кождий округ дістає свого наставника (одного або більше) чи менаджерів.

Менаджер наприклад має 4 бльоки. Він добирає собі помічників тільки, кілько йому потреба. Кождий помічник має що місяця особисто звидіти своїх податників, — не більше 15 домів, а не меньше 10.

Податок розложений осьтак: кождий Українець і Українка обовязані зложити **місячний податок.** Не виключається і найменьших дітий. Дорослі мущини платять 20 центів місячно; жінки по 10 ц., дівчата і хлопці, що працюють, від 10 до 15 ц., діти до 10 літ по одному центови, від 10 до 16, котрі не працюють, по 2 або 5 ц. Кождий отець родини дістає книжочку платничу, а хто з родини захоче окремої книжки тому дається осібну.

Книжочка має 24 рубрики, т. е. на 2 роки. Замісць вписувати поодиноко, кілько хто заплатив в родині місячного податку, комітет казав видрукувати українські марки (стемпси) в чотирох барвах у чотирох квотах: один цент, 5 центів, 10 ц. і 25 ц. Екзекутор — якби збирача податку так назвати — дістає від менаджера певну квоту стемпсів і ті стемпси наліплює на квадратик у платничій книжочці. Хто пр. заплатить доляра, тому збирач податку дає стемпсів за одного доляра, приліплює їх на книжочці і прибиває печатку.

Що місяця екзекутори податку мусять здати касовий звіт свому менаджерови, кілько зібрали гроший, а кілько зібрано, покажуть видані стемпси. Менаджери що місяця віддають рахунки і гроші до головного уряду податкового, а той засилає гроші до „Обєднання".

Ось це був би короткий начерк нашої програми, як ми думаєм в Шикаґо й околиці перевести оподаткованнє нашої кольонії. Дивує нас, що так мало, майже нічого не чути в часописях, як другі громади приготовляються **до тої вельми хосенної і незвичайно важної справи.** Пишіть другі, а може ми що від Вас переберемо.

Я радив би завести в часописях дискусію на сю тему, а справа податку богато на тім скористає.

Шикаґо, Ілл., 10. січня, 1923.

ХАБАРНИЦТВО В БОЛЬШЕВИЦЬКІЙ РОСІЇ

З 10. жовтня до 15. грудня в совітських народніх судах й революційних трибуналах розпочато 958 справ про харабництво. По справах, які уже розглянуто, засуджено 588 чоловік, виправдано 132. До розстрілу засуджено 22 чоловіка.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

ЗГІДНО З §. 56. СТАТУТА У. Н. СОЮЗА, СИМ ПОВІДОМЛЯЮ ВСІХ ВП. ГОЛОВНИХ УРЯДНИКІВ У. Н. СОЮЗА, ЩО ПІСЛЯ УХВАЛИ ЕКЗЕКУТИВИ З ДНЯ 2-го СІЧНЯ 1923 Р.

РІЧНЕ ЗАСІДАННЄ

Головного Уряду У. Н. Союза

РОЗПІЧНЕСЯ

В СЕРЕДУ, ДНЯ 14-ого ЛЮТОГО 1923 Р.,

о годині 9-тій рано

в домі У. Н. Союза під ч. 83 Ґренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

ІВАН КАШТАНЮК, гол. рек. секретар.

ПОЛЬЩА В 1922 РОЦІ

(З львівського дневника „Громадський Вістник" із 7. с. м.).

В 1922 р. минуло чотири роки від часу відродження Річипосполитої Польської. Характерною рисою цих останніх чотирьох літ історії Польщі були її безупинні змагання здобути як найвигіднійше положеннє в міжнародніх відносинах і знайти такий напрям її внутрішнодержавної політики, який найкраще відповідав би польським здобуткам на зовні.

Ґеоґрафічне положення Польщі, заґроженої з заходу Німеччиною, а зі сходу Росією, ще в 1918 р. поклало перед відродженою польською державою альтернативу: або увійти в тісний і цілком щирий союз із силами, які в тому часі старалися повалити давну Росію, щоб на випадок їхньої перемоги раз на завше забезпечити східні кордони Річипосполитої та уможливити їй спрямування всеї її енерґії в будуччині вцілo проти західного противника: Німеччини, — або не віручи у вартість отих протиросійських сил і в можливість повного розгрому Росії, повести політику вільної руки та серед загальної завірюхи старатися, власними силами закріпити таке положеннє Річипосполитої, яке-б виключало всяку небезпеку для її істнування в майбутньому.

Польща вибрала це друге, повівши війну на всіх фронтах і проти всіх сусідів із метою захоплення як найбільше просторів. Була оця війна не так висловом холодної й далекосяглої політичної думки проводу відродженої держави — бо виразної думки про історичну ролю, яку Польща повинна сповнити, цей провід взагалі не мав — як радше очайдушним відрухом сліпого національного інстинкту мас, поколіннями виховуваних тільки спогадами про могутність історичної Польщі, відрухом мас, яких взагалі ніхто не опановував.

В силу щасливих обставин заборчий відрух польських мас скрізь приніс перемогу польської зброї та ні для кого несподіване поширення кордонів відродженої Польщі. Чи територіяльні оті здобутки справді закріплять положення Польщі в майбутньому, чи навпаки ослаблять його, про це ніхто не думав: у 1918 р. Польща заграла va-banque на невідомий банк — і невідомий цей банк виграла.

З усіх польських воєн 1918—19 р. найважнійшою для будуччини Польщі без сумніву була війна проти України. Цією війною удалося їй розторощити тогочасні українські визвольні змагання проти Росії: здобуття Львова Польщею подарувало єдиній, неделімій Росії Київ і в кінцем 1919 р. Польща станула око в око проти Росії, яку мимо і проти своєї волі тільки що спасла.

Тут на хвилю озвався сумнів серед польської суспільности, чи правильно воно було дати волю інстинктови і за ціну відродження Росії купити польський Львів. Сумнів був непопулярний, непопулярним був похід на Київ у 1920 році. Так, чи сяк — а сумнів зявився все одно запізно і швидко розвіявся.

Правда — цим разом щастя, яке принесло Польщі відродженнє її державности, не покидало її і замість розгрому дало їй риський мир, наче би то реванж з боку Росії за дарунок Київа.

Ось зовнішнє положеннє Польщі в 1922 р.: велика польська держава поміж Німеччиною й Росією, держава національно мішана і несконсолідована, держава, якій частини непольських народів,

(Сконфісковано)

У повній грозі поставив 1922 рік перед такою Польщею договір у Рапалльо. Можливість війни проти Росії й Німеччини в будуччині, війни, в якій Польща не може мати і не має ніяких надій на успіх.

Слабкість положення Польщі досконало бачуть її сусіди, то-ж не входять у ніякий тісний союз із нею ані балтійські держави, ані Чехословаччина, бо такий союз міг би принести їм повну катастрофу на випадок німецько-російсько-польського конфлікту. Польська зброя, яка здобула широкі непольські землі, не закріпила й не забезпечила її положення. Побідна Польща не викликала враження ніщо трівкого, вона й не утревалила відносин на Сході Европи.

Тому польська закордонна політика так лихорадочно тримається союза з Францією. Могутність Франції стала cond. sine qua non істнування Польщі. Центр тяжести самостійности польської держави лежить не в ній самій, а в чужій хоч союзній державі. Є це той „Fluch der bösen Tat", який передбачували українські війска, розгромлювані Галлером під Львовом, а який почала бачити польська суспільність щойно в 1922 р.

А внутрішнє життя? Ось від чотирьох літ іде дика борня внутрі польської суспільности за владу, борня, яка з кінцем 1922 р. осягнула в убивстві Нарутовіча свій найвищий пункт. Є це борня поміж двома політичними поглядами, з яких ні один не є правильний. Один з тих поглядів — ендецький бажає принести Польщі могутність при помочі тісної централізації держави й винародовлення — risum teneatis — 30 проц. населення. Другий — погляд лівиці — офірує Польщі могутність, осягнену деякою децентралізацією і деяким задоволеннєм національних стремлінь отих-же самих 30 процент не-Поляків, які не хочуть Польщі. І один і другий погляд неправильний: в сучасному міжнародньому положенню Польща взагалі не може стати могутньою державою. Неправильні вони ще тим, що не рахуються з фактом таких сильних національно державних стремлінь „національних меншостей" Річипосполитої, що й мови не має.

І це теж поставив у повній наготі 1922 рік перед польським народом: вислід виборів і події в Варшаві, звязані з участю „національних меншостей" у владі ad oculos виказали, що на бездоріжя штовхнув Польщу сліпий націоналістичний інстинкт у 1918—19 рр.

Оце скінчився 1922 рік, поставивши грізні перспективи і перед зовнішним і перед внутрішним розвоєм польської держави.

Ці перспективи напевно не покращають і в 1923 році. Але вороття не має: в 1918 році пущено камінь по збочу вниз і котиться він далі...

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

о. М. О., Гартфорд, Конн. — Прошу прислати еще раз докладне справозданнє. Найлучше як зготуєте його самі.

МАЛА, АЛЕ ДУХОМ СИЛЬНА ГРОМАДА.

(Допись).

Числом невелика наша громада, бо нас всего 30 родин, але коли ходить о народню роботу, то стараємося станути нарівні і з великими громадами. Щоправда, то хоч як нас мало, але маємо ще між собою таких, що мають забиті голови московською дурійкою, та вони не мають ніякої сили. Нема у нас ні церкви ні української школи, але мимотого народня робота не спочиває. У всіх народніх справах держимо з цілим нашим народом в старому краю і тут в Америці, — один боєвий, протипольський фронт. Не забуваємо і на Фонд Негайної Допомоги. Вважаємо, що той, хто дає жертву на оборону Рідної Землі, є жовніром нашої геройської Галицької Армії, і що обовязком кождого Українця в Америці стати в ряди тої Армії.

З нагоди Різдва пійшли в нашій громаді з колядою Іван Богдан, Антін Федорович, Дмитро Грицей, Іван Турецький і наколядували 20 дол. на Фонд Негайної Допомоги, 10 дол. на Рідну Школу, 5 дол. на український університет у Львові, 5 на У. С. Стрільців на Чехах, а 5 дол. на сироти в Филаделфії, Па.

При тій нагоді кличемо свою парохію на Блек-Рак, Бофало, Н. Й., щоби також доложила свою цеголку до народньої роботи, і щоби разом з Блек-Ракською громадою вписалась на лісту українських борців, а не відтягалася від народньої роботи, як це було до сього часу.

Колядники.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ, ЦЕРКВИ, ТОВАРИСТВА І КОМІТЕТИ ТА ВСЕ СВІДОМЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО!

Фонд Негайної Допомоги вже кінчиться. Доложіть своїх трудів і підіпріть громадно ту так важну збірку! Подбайте, щоби в списах жертводавців видніло Ваше власне імя та імя Вашої громади на відповіднім місці. **Списи жертводавців — це списи українських жовнірів в Америці. Коли Ви ще не вписані до лісти українських жовнірів-борців, так впишіться і то зараз, виповняючи ще сьогодня ту картку та висилаючи її враз грішми на адресу:**

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA.

411 Southern Biulding, Washington, D. C.

П. Т. З отсею карткою посилаю на Ваші руки суму $..................

словами .... долярів, на Фонд Негайної Допомоги Рідному Краєви. Гроші ті мають бути вжиті Галицьким Урядом, якого головою є Др. Евген Петрушевич, на боротьбу о визволення Галичини з під ляцького найзду. Посвідку прошу мені прислати на таку адресу:

....

....

....

Богдан Лепкий.

У ВАНЗЕ.

Недалеко від моєї
Хати озеро в долині
Плуть до нього дві алеї, —
Каравани на пустині.

Озеро сумне зимою;
Ні то дід, ні плещуть хвилі.
Похилились над водою
Верболози довгоїлі.

І верболозах птах кигиче,
Що відбивсь від свого стада:
...жалісно когось він кличе, —
Не відгукуєсь громада...

...струнки перед вікнами тут
...ними пні білих беріз
...тими вітер жартує,
...смієтьс ... сліз.

...тутешні ... дуже
...вітер, мороз і сніги,
...тим так чужо тут дуже,
...скука і жаль навкруги.

...рунки перед вікнами тут,
...ними пні білих беріз...
...білка зайчика бракує
...дикиж кіз.

...двоях горять. На стінах
...старосвітських дам.
...лицар на колінах,
...моє бюрко... я сам.

...усміх був чудовий
...не побачу ніколи).
...очі, піднесені брови,
...розхилилися поволи.

...Ось-ось залунає
...сріблистий дзвінок.
...невідоме блукає
...недомовлений замовк.

...погано було на душі
...гріхи непростимі!)
...рад, що сніг білий упав,
...йду, як по білім килимі.

...болота ніде, ані груд,
...чисто і рівно.
...дорозі не вчепиться блуд
...аж до тебе, царівно!

...бою кріпко стій!
...побіду твердо вір!
...перебій,
...бистра струя з гір!

...не жахайсь,
...гірше від кайдан?)
...не піддавайсь
...над судьбою пан!

Судьба — залізо, ти —
І молот і коваль.
З заліза бий гати,
Щоби зробилась сталь...

Нам серце най буде
...то колись
...бури прогуде,
Щоб, щити розцвілись!

ПЕРШИЙ РАЗ В НЮАРКУ!

Заходом „Українського Аматорського Кружка"

...трагікомедію в 5-ох діях, з в... відмінах зі співами і танцями Семена Ковбеля

ДІВОЧІ МРІЇ

В СУБОТУ, 3-го ЛЮТОГО 1923

в Робітничій гали під ч. 59 Beacon St., Newark, N. J.

Початок точно о годині 7.30 вечером.

ВСТУП 50 ЦНТ.

...Шустакевич.
...хору д. Гр. Романків.

...представлення буде при... смичкова оркестра під ...Романа Кузьми.

Українська Громадо в Нюарку! ...в рідним краю і голос його ...тебе і кличе: Ратуйте! Ратуйте ...тої ... і невдячної мук! ...тепер прийшла пора для нас, ...ратувати наш рідний край звід ...жорстокого ляха, котрий руй... ...наших молодих борців, ...Тож за саму штука малого ...ляхи-татари зводить ...невинних молодих Українців... Дохід просимо всіх Україн... в Нюарку до численної участи. ...найбільш причинимось ...до визволення рідного краю ...Українського Народу. Весь дохід призначено на Бойку в Галичині. — КОМІТЕТ. 25,27

CLEVELAND, O.

В 62 літну річницю смерти нашого Батька Тараса Шевченка, Молодечий Драматичний Кружок при парохіяльній школі, Калидж Евеню відограє

В НЕДІЛЮ, 4-го ЛЮТОГО Б. Р.

два представлення

„ВІНОК НА МОГИЛУ"

в 2-ох актах

І „КОЗАЦЬКІ ДІТИ"

в 2-ох актах

...і П. актом рухомі образи) в гали Кореня, Вест 11-та улиця.

Початок о годині 7.30 вечер.

...запрошується всіх (любителів) ...участи в цім ...представлень... ...заохотити молоденьких аматорів до гри наших театральних вистав.

25-26 КОМІТЕТ.

Михайло Рудницький.

МОРОЗИ.

На сніг упав мороз. Завіяло
поля; стежку за стежкою,
Під прозірчастою мережкою
дрімає сад немов пухнате віяло.

Дрімають між дітьми шповнтими
берізка за берізкою.
Гилля — ялинка над колискою
в осяяннім сталяктитами.

Вікно з узора заворожене
...з сни з казкою...
...Перро із Маскою,
...з вином-мороженне...

...слідів, що до світання ми
...нічкою сніжкотою...
Невинність скрізь. — Поєвистую
розніженний бажаннями.

Колиб зворушення, що пристиме
мережку туг за кралями
могло родитися кришталями,
студеними та прозірчастими!

Останній згук людського гамору
в зітханнях серця десь вищукую...
Колиб життя було сполукою
як сніг цей: з цукру, пуху й мрамору!

НА ФОНД РІДНОЇ ШКОЛИ.

(Через „Свободу").

З нагоди свят Рождества Христового, Український церковний хор в Бейон, Н. Дж. заколядував на фонд Рідної Школи, котру то жертву злажили отсі особи: Никола Мирий, Антін Когут, С. Хандога, Петро Мартинів, Андрій Басараб, Мих. Шаламей, Евстахій Щомак, Панько Задорецький, Никола Путас, Андрій Романів, Мих. Коцінський, Василь Кобрин, Ів. Козак, Вас. Панлукович, Ілько Курилів, Лука Гавазин і Григорій Бережок по $1.00; Дмитро Липовий, Іван Лаба, Йосиф Теплишин, Розалія Гринчишин, Олена Біляк, Іван Щепанюк, Йосиф Литвин, Б. Рулькевич, Іван Мельник, Олекса Ревуцький, Іван Лавій, Онуфрей Драганчук, Николай Мартинів, Стефан Марко, Петро Харів, Пахолок М. і Закалужний Іван по 50 цнт.; Михайло Ганкевич і Н. Н. по 25 цнт. — Разом...............$26.00

Попередно оголошено $302.56

ДОСІ ЗІБРАНО $328.56

НА ФОНД ВДІВ І СИРІТ

(Через „Свободу")

Дмитро Булій з New Castle, Pa., коляда .... $40.75.

Коляду зложили: Андрій Стояк $5.00; Іван Дидьо $4.00; Дмитро Булій, Дмитро Одач, Онуфер Вересюк, Іван Лисогір і Василь Волянський по $2.00; Теодор Никульчинок $1.25; Андрій Ліско, Михайло Мудрак, Юліян Ліско, Стефан Прох, Василь Рубашевський, Томаш Фубас, Іван Місько, Василь Фабяк, Семен Свінціцький, Ілько Глудій, Микола Кава, Иосиф Куць, Василь Мудрак, Владислав Прунецький, Стефан Шевчук, Андрій Ворик, Никола Калинчук і Іван Кубич по $1.00; Дмитро Вавришин, Антін Мундзякевич, Григорій Василюк і Федько Сиротюк по 50 цнт.; Стефан Сидорчук і Василь Підпарський по 25 цнт. Колядували: Дмитро Булій, Онуфер Вересюк, Андрій Ліско і Дмитро Олач. Всім жертводавцям складаємо сердечну подяку.

ЗАКЛИК ДО ГРОМАДЯН ПОВІТ ДОЛИНА.

В таборі Йозефів на Чехах, перебуває ще по нинішну пору кількох старшин і понад двайцять стрільців з пов. Долина. Тяжке скитальство по чеських таборах героїв нашого повіту, та їх трудне матеріяльне положення кличе до Вас браття прийти їм з негайною помічю хотьби з найдрібнішим даром. Ворог ще не вступив з нашої святої землі, а виснажених голодом і холодом наших скитальців вже не ...мета, щоби осягнути остаточну ціль. Кріпім їх сили. Жертви висилати на адресу: Evhen Rudyj, porucnik, Ukraj. voj tabor „B" v Josefove, Csl. Republ., Europe.

Лука Саморський.

Erie, Pa. Бр. св. Петра і Павла, від. 40 У. Н. Союза ухвалило колядувати на фонд Інвалідів, Січових Стрільців і Студентів в Галичині. Колядували: М. Пеленський, Н. Гаврилів, Йосиф Вітковський, Іван Пеленський і Василь Юрцан. Заколядовано $13.40, а в наддолисті 1922 р. ухвалено виасигнувати з каси $10.00 — разом $23.40. Сю суму розділилисьмо на три части: Інвалідам $7, Січовим Стрільцям $7, Студентам $7 — разом $21.00, а $2.40 остає в відділовій касі. Тих 21 долярів вислано через „Свободу", а звідтам де, їм слід.

На ту ціль зложили слідуючі жертводавці: І. Пеленський і К. Пеленська по $1.25; Іван Ликач, Г. Кові, І. Кавчак і В. Томс по $1.00; П. Юш 55 цнт.; П. Вітковський, В. Юрцан, М. Конколович, Габурський, А. Макаровський, Д. Свідерський, Б. Кудла, Т. Сенишин, М. Пеленський і В. Пелешко по 25 цнт.; О. Ризад, І. Окон, М. Бодняк, К. Гаврилів і В. Гаврилів по 25 цнт.; А. Гаврилів 10 цнт. Жертводавцям складаємо сердечну подяку. — М. Пеленський секр.

ДОПИСИ

АЛЛЕНТАВН, ПА.

І знов 10 долярів на вйкурення Ляхів.

Тутешний громадянин, Стефан Дацик, складаючи на руки Дмитра Рудакевича $5.00 на фонд Н. Д. Р. К. сказав: Я хлопець здоров і сильний та жаль мені лише того, що не можу своєю силою пімститися на Ляхах. Зате я причиняюсь маленькою лептою для тих, котрі за мене пімстяться. Проте ...$1.00 та відішліть їх до Вашингтону до нашого представництва.

Другий Федорій Лось, зложив також на руки Д. Р. $5.00 зі словами: Мені встидно, що збірка негайної помочі уже кінчиться а я на ню еще нічо не дав. Одже даю $5.00 і з днем нинішного Нового Року желаю, щоби до другого року наша ненька Україна була уже вільна, та щоби синьо-золотистий прапор повівав горою над усіми вільними землями України.

Хай завалиться Польща і всі вороги України хай загинуть без сліду!

Як поступлять так всі Українці в Аллентавн і по усій Америці, то скоро діждемося свого „слушного часу". **Д. Р.**

До Високоповажаного Пана Дмитра Рудакевича, Алентавн, Па.

В залученню пересилаю Вам посвідки Фонду Негайної Допомоги на квоту 10 дол. для Шановних громадян Стефана Дацика і Федора Лося.

Сердечно дякую Славним жертводавцям за їх допомогу, зложену на боротьбу о визволення рідного краю.

Щиро дякую Вам за ласкавий труд та остаю

з глибоким поважанием

Др. Л. Мишуга,

За Представництво Галицької республики.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Всенародне віче.

Згідно з закликом екзекутиви „Обєднання" „Нар. Комітет" міста Міннеаполіс скликав на день 17 грудня 1922 всенародні збори. Ціль зборів була оподаткування і справи просвітно-організаційні. По річнім звіті, який принято до відома, збори вирязили старому комітетови довіря та подяку за його працю. Звіт доказав ясно, що комітет розумів вагу хвилі і відповідно до сего робив все, що було в його силах, доказом чого є се, що наша громада була все одною з перших там, де серед від неї вимагав народний обовязок. Читачі Свободи могли бачити, що нема фондів, на якіби міннеапольська громада не зложила більших або менших сум.

По звіті і виборі нового уряду на рік 1923. приступлено до найпекучішої справи, а саме народного оподаткування. Бурю оплесків викликав на гали лист від д. Василя Комара зі стейту Висконсин, який вислав на руки секретаря $30.00 на народні цілі. Його високо патріотичний поступок був належно оцінений присутними і не мало причинився до піднесення настрою зборів.

По довшій рідній промові д. А. Бзтюка, якої присутні вислухали дуже уважно, почалося добровільне оподаткування, яке випало прегарно. Міннеапольські громадяни (як викажує спис) доказали вже не перший раз, що розуміють свій народний обовязок, який вложили на нас, американських Українців, судьба. По переведенні збірці, збори ухвалили вислати протести проти польських звірств до своїх сенаторів і конгресменів і зазиви до всіх визначних людей в стейті Міннесоти. Виконання сего завдання поручено ново-вибраному комітетови (який це і зробив), в склад якого увійшли: голова о. В. Гривнак, секр. Никола Грубрин, касієр Петро Гайва. Цьому комітетови поручили збори зібрати податок з тих, які не явились на зборах задля якихнебудь причин. Крім цього ухвалено зорганізувати міннеапольське жіноцтво для культурно-гуманітарної роботи та для других просвітно-організаційних резолюцій. В склад жіночого комітету увійшли: голова Марія Готрівна, секр. Марія Процайова, касієрка Олена Рефцьова.

По відспіванню пісні „Не пора" збори розвязано і присутні в піднесенім настрою духа розійшлися домів. Весь час настрій на зборах був святочний, а се тому, що на галю не впущено жидівських наймитів.

Оподаткувалися слідуючі добродії: о. В. Гривнак по $2.00 місячно; по 1 долярови: Никола Грубрин, Іван Шмігановський, Іван Коцюба, Яків Грубрин, Василь Комар, Никола Дмитрук, Петро Вонс, Олекса Пілатюк, Антін Процай, Петро Угринчук, Василь Кордуба, Петро Кулиняк, Петро Боднаренко; по 50 цнт. місячно: Никола Ванджура, Олекса Козак, Мих. Андрушевський, Йосиф Липтвин, Онуф. Шабатура, Петро Чучман, Петро Андрушак, Іван Самотюк, Сильвестер Рихлій, Петро Парій, Григ. Пастушенко, Іван Сухорович, Петро Гайва, Дмитро Колтик; по 30 ц. Іван Кулинич; по 25 ц. місячно: Петро Качмар, Катер. Качмар, Олекса Вонс, Петро Куліковський, Марія Готра, Іван Процай, Василь Рефцьо, Павло Шабатура, Текля Петрик, Михайло Гусак, Петро Бутрин, Пилип Пікула, Волод. Сирота, Павло Федорців, Василь Кузів, Катерина Гоца, Григор. Федушко, Олекса Рудинський, Пилип Дюк, Антін Степанчак, Василь Сопотюк, Кирило Сокіл, Дмитро Вовк.

На Негайну Поміч Рідному Краєви зібрано на зборах $54.75. Спис жертводавців буде оголошений в часописи „Свобода". Згадану суму переслано до Вашінгтону, Д. К. (Місцеві амер. часописи подали довші або коротші звіти про нашу справу).

Секретар.

ЛУДЛОВ, МАСС.

Новий відділ У. Н. С. з колядою на „Рідну Школу".

У нашій місцевости живе чимала громада Українців. Буде тут нас около 200 родин. Але помимо того числа, нема великого сліду якої небудь „народньої роботи. Читаємо в часописях, як другі укр. кольонії організуються, як всюди збирають поміч на рідний край, як оподатковують себе, щоби тілько сповнити свій обовязок для свого народу. Бо і когож не стисне серце, як почує, які дива виправляють ляцькі опришки на нашій земли. Ізза моря доходять тяжкі стони битих, катованих братів. Ізза мурів тюрем доноситься аж до нас гіркий плач тисячів українських вязнів, увязнених і мучених за те тільки, що вони сміють любити Україну. На чужині наша молодь учиться в чужих школах у голоді та холоді, а бідні недобитки нашої геройської армії переносять тяжкі злидні. Каліки, що утратили здоровле за нашу справу простягають до нас руки з просьбою о поміч. Вдови і сироти по упавших героях і мучениках за волю України живуть у великій нужді та просять від нас хоч на кусок хліба, хоть на лахи, щоб прикрити тіло. Вража ляшня гуляє по краю, здирає і карає безправно наших найлучших людий. Розстрілюють найбільше бравих хлопців, щоби застрашити усіх, щоби і руки не здіймилися до оборони проти грабіжників. Нашу землю заселюють Мазурами і катами, що служили у їх розбишацькій армії.

Скрізь по українській земли плач і тревога. Тяжкий сум оповив наші села непрогляднім, чорним туманом. Знесилений, мучений народ не має змоги помогти собі. Та поміч мусить прийти від нас, від тих, що живемо на свободі і в щастю у Америці. Чи останемо глухі і німі і непорушні на всю ту муку наших рідних людий?!

Чи ми, Українці в Лудлов, не той самий нарід, що другі Українці в Америці?! За довго мовчали ми! Уже крайна пора стати поруч із усім народом! Наша славна організація У. Н. Союз все стояла і стоїть на чолі всякої доброї роботи. Згорілі всяко ще проте усі під її стяг. Уже ін у нас заложено 253 відділ У. Н. Союза під іменем „Тов-о ім. Ів. Франка". Якраз тепер є найлучша нагода стати членом, бо У. Н. С. приймає еще через цілий лютий без ніякого вступного. Нуже браття і сестри, покажім, що і ми не виродилися, що і нам дорогі свої люди, своя вітчина. Згуртовані разом в У. Н. Союзі станемо в одну лаву зі всіми правдивими патріотами в Америці, а притім забезпечимо себе і свої родини в найбезпечнішій організації в Америці.

Наше нове тов-о ім. Франка, від. 253 У. Н. С., порішило піти з колядою на „Рідну Школу". Ми зібрали на цю ціль, ... але ціль $23.75. Мала це сума, але сподіємося, що се тільки початок. Ми віримо, що наша громада не зложена із камінних сердець та що скоро прилучиться до рядів нашої патріотичної еміграції.

На „Рідну Школу" зложили по $1.00: Іван Сорока, Макар Пукиці, Олексій Бокалець, Петро Павлів, Мих. Федорів, Мих. Мельник, Андр. Дайняк, Теод. Звіжинський, Дамян Нарко, Дм. Нарів, Ів. Фурман, Петро Жців, Іван Андрусів, Мих. Мисливський; по 50 ц.: Вас. Збарбій, Пилип Жовтий, Мик. Щербій, Кіндрат Яремко, Прокіп Ганущак, Йосафат Яців, Ю. Ніщук, Петро Турко, Яким Федорак, Теод. Лисевич, Ів. Воронка, Ілько Гнатів, Дм. Мишилівський, П. Пилипів, Ів. Приступа, Ст. Наливайко; по 30 ц.: Марія Горкун; по 25 ц.: Иван Чорній, Т. Заячківський, В. Савацук, В. Босик, Гр. Король; по 10 ц.: М. Сорохтей, С. Костів.

Сердечна подяка хай буде членам тов. ім. Франка, що потрудилися колядувати, а усім жертводавцям щире спасибі! Та ще раз кличу до усіх: Вступайте до У. Н. Союза і до нашого відділу 258-о!

Іван Приступа.

ЧИ Є ЩЕ?

Чи є ще тая хатина,
Де я ся родив?
І гостинець, куди літом
Я в поле ходив?

Чи садочок той вишневий
Цвите як і цвив?
А з садочку чи дунає
Соловейка спів?

Чи так як довго в садочку
Дідусь пчіл пильнує?
І літом медок солодкий
З улиів помпує?

Чи є ще тая стежка,
Що вела у сад?
І острішок, по котрім так
Вилітавсь виноград?

Побіч острішка калина
Гейби говорила,
І пречудним своїм цвітом
Всьо зі сну будила.

Тепер там нема калини,
Вже нема і саду.
Ні хатчини ні острішка,
Нема й винограду.

Зруйнували, спустошили,
Ані не пізнати;
Там могили, а де ями
Від кулі з гармати.

Павло Романишин.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПРАЩАЛЬНИЙ ВЕЧІР П. КАРМАНСЬКОМУ В БРАЗИЛІЇ

Українська громада в Курітібі зготовила на прощанне п. Карманському пращальну вечеру. Дня 5. грудня м. р. о 8. год. вечером в салі товариства Т. Шевченка українська місцева громада пращала відпоручника Галицького Уряду проф. п. Карманського. До спільної вечері засіло кількадесять осіб.

Підчас вечері о. Рафаїл Криницький в імени громади в бесіді підніс заслуги, які професор Карманський поклав для українського загалу у Бразилії. Бесідник згадав, що проф. Карманський се одинокий український інтелігент у Бразилії, котрий без плями прибув туди, працював, і не сплямивши нічим совісти своєї, вертається до Европи. Дякуючи за працю, а желаючи щасливої дороги і повороту — закінчив бесіду о. Рафаїл.

Опісля в імени товариства промовляв Трофим Ткачишин.

Під конець вечері забрав слово, проф. Карманський. Його слова дрожали; говорив зі зворушення. Дякував за прихильність, якої дізнав від української еміграції у Бразилії, за послух, з яким Українці забирались до обєднання себе в організації „Український Союз" Бразилії. Він закінчив своє слово бажанням, щоби „Укр. Союз" устанівся і поширювався по кольоніях.

В імени шкільних дітий вручила Анна Рева жмут цвітів, а в імени українського жіноцтва вручила чудовий букет пані Андрусевич.

Карманський посітив ще родину п. Андрусевича, від котрого одержав гарний дар, 5 шкір бразилійської звірини. Рано, слідуючого дня, звірини. Рано, слідуючого дня, на стації зелізничій богато Українців прощало професора Карманського. О. Рафаїл Криницький відпровадив відпоручника Галицького Уряду, аж до Гважу-...

ДОПИСЬ ІЗ САССОВА, ПОВІТ ЗОЛОЧІВ

Дорогі Браття і Сестри!

Ми горожани Східної Галичини, мешканці міста Сассова, відкликаємося до Вас Братів і Сестер, що живете на вільній землі Вашінгтона:

ПОМОЖІТЬ НАМ!

Ви, що не відчуваєте на собі ляцького гнету, що бачите як рівні народи живуть побіч себе в згоді і свобідно плекають свої народні звичаї і свої школи, Ви розумієте як сліз... наших клич розпуки, що просить Вас помочи.

Дикі часи найшли на нас!

Знеможені улягаємо перевазі. В переконанню, що правда побідить, очікувалисьмо справедливого вирішення нашої справи державі; що кинули взнеслий клич самоозначення народів і загальної справедливости. Тимчасом ще вирішення не приходить, а ворог лютий чимраз більше старається затиснути ярмо, яке наложив на нас. Самі запроващені хочемо ратувати наших дітей перед наипанальною смертю й рішилисьмо заложити для них в Сассові свою „Рідну Школу", де би наші діти освічувано правдивою наукою, та виховувано в любві до своєї вітчини й свого народа. Та на жаль нема у нас хати деби можна примістити усю нашу дітвору, що горнеться до своєї школи. На цей рік удалося нам віднайти одну кімнату на школу, де помістилисьмо першу і другу клясу. З болем серця мусілисьмо відмовити приняття до своєї школи більшої скількости дітей задля браку приміщення. На слідуючий рік мусимо постаратися о свою власну хату. Мимо великої жертвенности усіх Українців в Сассові не годні ми купити дому на школу з причини малої вартости тутешньої валюти. На зборах, які відбулися дня 10. вересня 1922 р. ухвалено доложити усіх сил, щоб конче в сім році набути хату й запевнити нашим дітям науку в рідній мові. Збори вибрали шкільний комітет (касієр: п. П. Іваськевич) і рішили відкликатися до Вас Дорогі Браття й Сестри в тім великім ділі. Зарядіть збірку на закуплення хати для „Рідної Школи в Сассові, а імена жертводавців запишемо золотими буквами в історії розвою нашого місточка й память їх піде „от рода в род".

Ласкаві жертви просимо слати на адресу/управителя укр. народ. школи: Роман Дудик в Сассові біля Золочева, Галичина.

Сассів, 10. вересня, 1922 р.

ЗА КОМІТЕТ БУДОВИ ХАТИ „РІДНОЇ ШКОЛИ" В САССОВІ:

Свщ. Володимир Лиско, голова
Петро Івасьневич, касієр.
(Печать).

КРИШКИ

Щастє це розум дурнів.

Часом здається нам, що нам усміхається доля, а вона... висміває нас.

Пощо людям давати раду: мудрий не потребує її, а дурень не послухає.

Коли злодій не має нагоди красти, вважає себе чесним чоловіком.

Гірш наче їжак; значно лекше його схопити, як задержати в руці.

Сократ, мудрець сказав раз так: „У мене жінка мов вітрак!"
Та це сказав тихцем,
Бо був-же він мудрець.

Чи жінка всадить собі щось на голову чи у голову, мужа все дорого коштує.

Помилка жінки часом принаднійша, як усе чесноти мущини.

Коли жінка кохає, тратить серце; колимущина кохає — тратить крім цього ще й розум.

К. Лаврінович.

ТУГА ДУШІ.

І. МАНІВЦЯМИ...

Боротьба Добра і Зла, що повстала в нетрях віків, тріває і досі. Дух руїни не перестає змагатися з Духом творчости, вишукуючи для цього все нових і нових засобів, використовуючи скарбницю найріжнороднійших теорий раціональної культури. Плоди цеї культури — плоди дерева добра і зла — остільки отруїли духове єство сучасного людства, що воно при всій своїй розумовій розвиненості не тільки — що не поступилося наперед до Джерела свого повстання і призначення, а навпаки — відійшло настільки, наскільки не відходив від нього чоловік печерної доби. Вічна трівога первісного інстинкту, що заставляла печерного мешканця відчувати в собі душу і шукати Бога, в наші часи замінилося холодним міркуванням „всесильного" мозку, який працює переважно для низьких вимог тіла, передовсім — задоволення шлункових та полових потреб. Література наша: Габріель д'Анунціо — „Надсолода" і О. Арцибашев — „Заздрість". техніка: хірург Кохер, що робить операцію серця, і фабрикант Крупп, який працює для знищення того серця. Визвольні гасла миротворчих політиків істнують для того, щоб поневолені несміли домагатися свого, стоптаного сильними, природного права. А поза тим усим наша сучасна „модерна" поезія на чолі з італійським футуристом Маріянетті виспівує „душу заліза" (в українського поета П. Тичини „Псалом Залізу") і радить викопувати кости полеглих у крівавих боях і робити з них вибуховий матеріял для дальших змагань. Словом сказать, переводиться різня „священних гусей", при чому ріжуть самі себе... наскільки це є льогічним, хай уже думають матеріялисти, яко спеціялисти всяких таких комбінацій... Бачимо инше: людська душа, що виявила себе в архитворах Фідія і Мікель Анджело, не перестає стреміти до очищення від намулу грізного сучасного, яке загроджує, коли не цілковитим знищенням, так значним каліцтом! Стреміла до цього душа Шопенгавра, коли він у своїй теорії „Світ, яко воля уявлення" намагався ствердити істнування „розумної причини", прямував до цього і наш „старчих Сковорода", який назвавши Біблію „ложью", намагався доказати також, що — Біблія „символ великий", який „треба вміти розуміти"...

Люди з чутливою душею, світогляд яких не замикався в круг теорії Дарвина та писань французького каноніка Ернеста Ренана, вже на передодні великої війни відчували неминучість страшної духової кризи. Богатьох охопила незрозуміла трівога і погнала **на манівці**, инші довірилися силі своєї власної віри і так знаходять себе в радісному пізнанню своєї правди, якої вже ніхто не є в силі забрати від них. Такою правдою стає незломна віра в невмиручість душі людини, що свідчить про істнування самого Бога, а не тільки одної „розумної причини"...

ІІ. ДО ПРАВДИ...

Що таке Душа? — Питання, на яке можна почути тисячі найріжномаїтних відповідий, серед яких не буде бракувати навіть таких цінічних відповідий, як — „душа й у паршивого пса невмирає, бо матерія вічна"... Чи є душа матерією, — певно ніхто не каже з них. Для них далеко ліпше викручувати всякою казуїстикою, ніж хоч раз признати себе банкротами раціоналистичної культури. Богато вчених представників цеї культури по психіці свого невірря нагадують евангельського Тому, який ніяк не міг повірити в те, що Ісус міг воскреснути з мертвих аж до того часу, заки власними очами не побачив його і не обмацав своїми руками його крівавих ран... Подібно ставляться сучасні вчені матеріялисти до т. зв., окультної науки, яка має свій початок ще з давнини сивої, але починає розвиватися щойно тепер. Одна з галузів цеї науки відома нам, яко **спірітизм**, який де далі починає набірати все більшого значіння і вже годі його замовчувати, або кидати по його адресі такими словами, як — „шарлятанство", або „самовнушення". Після того, як на протязі останніх кількох років так звані появи духів на спірітичних сеансах стали безперечним фактом, заставило нарешті деяких запеклих раціоналистів визнати їх правдивість, а через це саме визнати життя тих, що „вмерли" і істнування того, що Вічний...

Контролюючи й випучуючи невідомі зявища, ці вчені мали рацію робити це по всіх вимогах методі своєї науки, але чому-ж, після того, як вони починають науково здавати собі справу з того, що повстало перед їх очами і до чого доторкалися своїми руками, — чому вони не хочуть зупинитися трохи над тим чуттєм, що сповнює їх власну істоту в той час, як розглядають науково якесь „чудесне" явище, досліджують його, аналізують та дискутують над ним?... Чи справді дивляться вони своїми очами, чи дійсно думають власним мозком? Чи це дійсно їх власні погляди, які вони висловлюють з приводу нового „чудесного" явища? Очевидно, що ні! Очевидно тут говорять думки нашого матеріялистичного віку, який за всяку ціну хотів — би обмежити своє істнування тільки почуваннями тіла, але ніяк не чуттєм душі. Взагалі-ж майже всі приходять до того висновку, що крім мозку і його матерії, є ще один якийсь окремий центр, абсолют, до якого сходяться всі наші почування і який залишається тим самим навіть після загибелі тіла. Але мало того, щоб був такий центр, треба ще щоби він мав свою чутливість, память, інтелігенцію, розум, бо все це має складати собою позитивні і безумовно абсолютні річі.

Коли ми назвемо цей єдиний центр — духом, то вживемо того слова, на котрім можуть погодитися й раціоналисти, але яке, як і всі инші слова всякої мови, матиме лише наукове мотивування, що виявляє окрему річ, на якій матеріялисти негайно постараються збудувати питоме їх натурі нові твердження.

Натомісць спірітуалист, визнаючи дух, тим самим уже вірує в його істнування, тоді, як матеріялист все ще буде дошукуватися матерії і врешті решт забреде в той кут, в якому зостається цілковита невідомість і несвідомість.

ІІІ. ПРОСВІТЛЕННЯ.

Останніми часами дається спостерігати ширше зацікавлення т. зв., духовими зявищами життя. Зачинається шукання **себе і Бога**. Появляються і в нас нові твори, переповнені тугою душі за своїм Паном*), зменшується жах сучасного життя, хоч ще й до сього часу говоримо ріжними мовами, як у часи руїни Вавилонської вежі, а тому й — „Діло далеко, далеко перед нами", як каже один із шукачів **дійсного**.

Стоїмо наразі на порозі пізнання того **Дійсного**, за яким тужить наша душа. Заповнюємо своє життє десятками й сотками ідей, бажаючи тим створити собі якусь віру. Почуваємо, що без віри в якийсь духовий абсолют, не можемо істнувати. Де далі, тим більше приходиться застановлюватися на думці про доцільність сучасної науки й минулої „псевдо" науки, яка мала також свої істини. Богато сучасних теорий матеріялистичних наук, котрі вважаються незбитими, зовсім невміщують у собі того, що вже раз було відоме для людства. Хіба-ж досконалою є наша **хемія**, що замінила собою **алхемію**, або **астрономія**, яка стала на зміну астрольогії? — Хемія, що дає нам нітроглицерин та динаміт, зовсім не знає камків самоцвітів та пурпуру, які були відомі для алхеміків старої Греції. Хемія і астрономія, яко раціональні науки, поширили значно обрій природного виджения, але стратили здатність відчувати зміст духового центру, що було засадою для алхеміка й астрольога. Виходить, що є дві правди і дві льоґіки, які походять очевидно з тих двох жерел, про котрі я задував вище. — Добра і Зла. А раз такі джерела істнують, то мусить бути причина їх повстання, духовий центр, абсолют, розум, мудрість.

„Богато є річей, друже Горацію, про котрі ми не маємо ні найменшого поняття"... — каже Шекспірівський Гамлет. Анальоґічна думка просвічується і в евангелиста Іоана, який передає: „Блаженні ті, що вірують, хоч очі їх не бачили". Ця фраза має тим більше значіння, що відноситься до невірного Томи, скоро після того, як він наочно пересвідчився в тому, що говорили йому апостоли про воскресення Ісуса.

Та, на жаль великий в наші часи мало хто над цим думає, а тому, поки-що, справою духового просвітлення людства займаються виключно одні спірітисти, досліди яких над таємницями духа де далі глибшають і ширшають, а число переконуючих фактів про безсмертність людського духа неймовірно зростає...

Помимо ріжних казок та леґенд устних, в яких чимало є й чистісенької фантазії, раз у раз стрічаємо на сторінках ґазет фактичні повідомлення про надприродні зявища в области духа, які викликають живе зацікавлення навіть серед самих байдужих.

Останніми часами, а саме: на протязі одного грудня на терені одої лише Галичини та Волині занотовано зверх тридцяти випадків т. зв., спірітуальних зявищ. З ґазетних повідомлень знані такі випадки появи „духів", де немогло бути ні найменших сумнівів. Один львівський директор банку, вертаючи пізно додому з більшими грішми і остерігаючись нападу бандитів, тримав весь час у руці револьвера. Але вже тоді, коли подзвонив коло дверей свого мешкання, **револьвер сам собою зник кудись**, хоч рука зісталася стиснутою, як була. Самі старанні розшуки не дали ніяких наслідків і тільки вже після того, як випадок був оголошений в ґазетах, револьвер знайшовся в посіданню керовника одним спірітистичним гуртком, якому „приніс дух під час сеансу"... В одному селі коло Рогатина, з якогось часу коло одної селянської хати стала зявлятися якась таємнича тінь, яка зазирала у вікно... Це нагадує казку, одначе цю тінь бачили десятки осіб і нею зацікавилася преса... Та із усіх цих зявищ є найхарактернійшим найцікавійшим поява духа вмерлого десятилітнього хлопчика в Бродах, звістками про яке переповнені тепер усі краєві часописи... Це зявище цікаве навіть для самих спірітистів, бо виникає саме собою, а не на спеціяльні викликання, що практикуються в спірітистичних колах. Відхилено завісу до „того світу", але як його приймуть, — невідомо. Наразі подам лише самі голі факти, щодо цього як то подала їх преса і як особисто осягнув про них належні відмости.

*) Г. Костельник: „Пісни Богові".

IV. „З ТОГО СВІТА"...

В греко-католицького декана в Бродах о. Миколи Демчинського загально шанованого з боку мешканців усіх національностий, перед двома літами помер на дезентерию його 10-літній син, Василько Демчинський, якого після належного церковного обряду, поховано на місцевому цвинтарі.

З якогось часу ціле місто Броди схвильовано заговорило про незвиклі медіумічні явища: в тій самій кімнаті, де мешкав покійний Василько на протязі всього свого дитинства, раз у раз став являтися його „дух". На звичайному, військового зразка ліжка, на якому спав покійний, тепер спить його молодший брат — Славко, який одночасно є медіумом, що прислугується для звязку покійного з родиною. Під ліжком яко память по покійному, стоїть деревляна скринька, в якій переховуються його книжки й приладдя до писання.

Вечером між 7-ою і 9-ою год., коли Славко покладеться до ліжка спати, в кімнаті зачинають творитися ріжні дивні річі. — Меблів кімнаті зачинають рухатися й пересовуватися з місця на місце, а в скриньці чується якийсь шелест та стукання.

Тим явищем особливо уважно занялася сестра покійного, по імени Марійка, яка ставить „духові" ріжні запитання й одержує від нього докладні відповіді. Дальшими спробами порозуміння з „духом" відбувалося при темному світлі за допомогою **стукання**, на які невидимий дух охоче відповідав тимже. Врешті, на згаданій уже скриньці стали класти папір і олівець. На писані запитання „дух" давав також писані відповіді. Після кожної написаної відповіді скринка сама собою висувалася з під ліжка на середину кімнати, скидала з себе папір і олівець, після чого надзвичайно швидко верталася назад на своє давне місце під ліжко. Присутні при тому мають таке враження, начеб-то хтось відсовував її руками.

А так, як той дух останніми часами став заявлятися щоденно, то Марійка Демчинська за декілько тижнів назбірала надзвичайно богато листів „духа", рівнож і власних записок зі своїми поміченнями та вражіннями.

Наочні свідки стверджують, що в тім часі, коли „дух" пише, **можна чути скрипіння олівця**, а коли „дух" не хоче комусь дати відповіді, **так ломає олівець**. Так само і на сеансах зі **стуканням** уже декілька раз „дух" виключав із числа учасників сеансу не симпатичних собі осіб, особливо тих, що ставляться байдуже, або й цілком не вірять в можливість надземного життя людської душі.

Також стверджено, що дух називає себе Васильком і ніколи не зявляється, коли нема на ліжку Славка.

Це явище, як у Бродах, так і в околицях було усім добре відомим якихсь уже пару місяців і щоденно в о. Миколи Демчинського збіралася по декілька осіб, які з надзвичайною цікавістю стежили за ходом розмови з „духом". Щойно після 20 грудня ц. р. в ґазетах появилися нотатки відомости про це надзвичайне зявище і справа набрала ширшого розголосу. Особливо після того як деякими часописами було вміщені фотографічні знімки письма „духа", справою зацікавилися вченні й звичайна інтеліґенція, а в тім і офіційні установи церковні.

Поляки негайно вислали для досліду справи спеціяльну комісію з проф. д-ром Твардовським, а слідом за цим звернув свою увагу і грецько-католицький митрополичий Ординаріят, який також вислав до Бродів для протоколярного провірення надзвичайних явищ у гр. кат. парохіяльному домі комісію з двох професорів-докторів і трьох священиків.

Обидві комісії мають оголосити в цій справі свої висліди. Зміст цих вислідів уже тепер можна відгадати хоч-би по тій заяві, яку вмістила в 44 числі львівської „Свободи" комісія від Митрополитичого Ординаріяту. Наводимо дословно:

„З огляду на це, що незвичайні явища в греко-катол. парохіяльному домі в Бродах набрали великого розголосу, вже то кілька разів підносила їх також преса, а одна з польських ґазет (Газета Поранна" з дня 23 грудня с. р.) подала навіть імена і призвища родини священика, в домі якого це діється, комісія Митропол. Ординаріяту, яка прослідила цю справу на місці, з відома Ординаріяту подає свої сумаричні ствердження до публичної відомости.

„Звідомлення, подавані про цю річ у ріжних часописах, не є всі стійні. До комісії входили: о. Д-р Д. Дорожинський, о. д-р Г. Костельник, о П. Кисіль Ч. С. В. В. і лікарі: д-р Святослав Балей та д-р Ол. Барвінський. Ані один з лікарів не зявився на місце (д-р Барвінський захорів, а д-р Балей був перешкоджений (?!). В днях 15. і 16. грудня с. р. комісія в складі трьох названих членів переслухала з поміж численних побічних свідків 16-тьох вибраних, між якими були Українці, Поляки й Жиди, а по званню священики, ґімназіяльні професори, урядники старости і державної поліції; 14-ох з тих свідків зложило свої зізнання під присягою, (2-ох не складало присяги з побічних причин), і списано з ними протоколи. Дня 15. і 16. грудня вечером члени комісії (в присутности 20-тьох инших свідків) й **самі мали нагоду бути наочними свідками тих незвичайних явищ.**

„Ці явища зачалися з кінцем жовтня ц. р., — спершу трясенням пересовуванням деяких річей у кімнаті, відтак стуканнем й вибубньованнем ріжних арій, а по порозумінню з домашніми, також самочинним писаннем і навіть забираннем ріжних (дарованих) предметів. З причиною тих явищ можна порозуміватися мовою й письмом, а вона реагує як самостійна інтелегенція, приходить і відходить не на жаданне, ані на спірістичне викликання, але сама від себе. Постійно і вперто називає себе духом та ідентифікується у бл. п. синком тамошнього пароха, Васильком, який помер 26. IX. 1920 р., маючи не сповна 10 літ. Знає подрібно всі тайни й оказує всі психічні властности покійного Василька.

„Після однозгідного зізнання всіх свідків без виїмку, як також після совістного і всестороннього рослідження й переконання членів комісії всякий обман при тих явищах безоглядно виключений. Природними силами ці явища — після однозгідного перекоиання всіх свідків — ніяк не дасться виясните. Акти доходження в своїм часі будуть проголошені".

Отже: не казка і не леґенда, а дійсність! Про те, як його зрозуміти, тоді питатися в наших натуралистів, які тепер починають щось говорити про можливість „віднайдення ключа до метафізики"... У всякому разі спірітисти також мусять застановитися над цим явищем, тим більше, що воно містить у собі так богато нового, ще невідомого в історії розвитку спірітизму, яко окультної науки. Ті, що все відкидають, мають нагоду подумати над тим, чи дійсно вони мали рацію, а ми-ж чекатимемо дальших доходжень у цій справі, щоби зробити належні висновки.

Живемо в часи, коли вся земля сповнена зла, а тому туга душі людства мусить знайти щось для своєї віри в невмиручість*).

1922 р. 29. грудня, м. Львів.

*) Автор цеї статті на підставі численних документальних даних викінчує цілу книжку, спеціяльно присвячену справі — як цього, так і инших явищ, що мають спірітуалистичний характер, і пропонує її видання американським видавництвам.—Редакція.